

her er en Mangel i Forholdet mellem disse to Paragraffer. Jeg ved ikke rigtig, hvor Undervisningsplanen rettest skal sættes. Det forekommer mig, at den burde sættes i § 9, men hvis det er Tilfældet, bør Læreren Indflydelse paa Undervisningsplanen, ogsaa hvor han er enkelt Lærer, fastslaaes nærmere i denne Paragraf.

Der er endnu et enkelt Punkt, som jeg til Slut kunde ønske at fremdrage. Jeg anser sely den Sag, som jeg nu vil nævne, for betydningsfuld, men det kan godt være, at jeg ikke finder Samstemning i Forsamlingen for den. Det bestemmes i § 32, at Førstelæreren eller Overlæreren ved en Skole skal være Formand for Lærerraadet; han skal altsaa være født Formand. Jeg tror, det er uheldigt. Jeg kommer herved til at sige noget om Lærerstandens som Helhed, som jeg ikke kan lade være at sige, fordi det er et Indtryk, som jeg gennem et mangeaarigt Kendskab til Lærerstandens har faaet, men som maaske vil falde nogle for Brystet. Det er mit Indtryk, at alle Lærere have en ganske naturlig Tilbøjelighed til at udvikle et vist Magtbegær i Kraft af selve Stillingen. Jeg tror, at hvis man tog sig paa at paavise, hvilke Fejl der naturlig knytter sig til visse Livsstillinger eller til alle mulige Livsstillinger, vilde man finde, at der er en stor Tilbøjelighed til, at der kan gaa en lille Napoleon i enhver Lærer. Det ligger i, at Lærerne have Børnene til evig Underdanighed, til bestandig Kommando. Mange af Lærerne forstaa slet ikke at finde Kammeratskabsforholdet til Børnene, og selv hvor det findes, er det aligevel Læreren, der skal give Ordre. I alt Fald naar han har en stor Klasse, som han maa tage ret summarisk, gælder det sikkert i høj Grad, i alt Fald her i København, at der er en vis Magtfulde eller Magtfølelse over en Lærer. Denne Magtfølelse tror jeg har en særlig Tilbøjelighed til at gro. Men hvis det er Tilfældet, tror jeg, den særlig gror hos en Overlærer. Jeg har erfaret, at en Overlærer en Gang, da han forhandlede med en Lærer, der gjorde gældende, at han maatte undervise efter sin Personlighed — det var en Lærer, som jeg personlig kendte, og jeg har Grund til at tro, han ikke var en ringe Mand — svarede, at ved en Skole, der var saa stor, kunde det virkelig ikke nytte, at han vilde undervise efter sin Personlighed, der maatte han virkelig undervise efter Overlæreren Personlighed. Man skulde ikke tro, at det er blevet sagt i det tyvende Aarhundrede, endda for ikke

saa forfærdelig længe siden. Men enten det nu er sagt eller ej, tyder det paa, at en Overlærer meget let kan komme til at staa i en lidt for magtfuldig Stilling overfor de andre Lærere, der i Virkeligheden fuldkommen ere hans Ligemænd og pædagogisk oven i Købet mere end hans Ligemænd, fordi han efterhaanden faar mere administrativt end pædagogisk Arbejde. Jeg vil henstille, om man ikke kunde lade Formanden vælges af selve Lærerraadet. Er der Misstemning mellem de to Parter, tror jeg, at det vilde være en god og sund Modvægt, at Lærerraadet i det givne Tilfælde ikke absolut er prisgivet Overlæreren. Jeg tror, det vilde være en naturlig Løsning ogsaa f. Eks. overfor en ældre Mand, der maaske daarlig magter Gerningen, om han i det givne Tilfælde slap for at være Formand i Lærerraadet. Jeg skal nøjes med at henstille denne Tanke til Overvejelse. Jeg ved godt, man vil sige, at saa kan Overlæreren komme i en vis skæv Stilling, men jeg tror ikke, det gør saa forfærdelig meget. Har han ikke Ufred med det paagældende Lærerraad, kommer det an paa, om han er en tilstrækkelig kraftig, selvstændig og moden Personlighed, saa ordner det hele sig af sig selv. Og har han Ufred, vil jeg være tilbøjelig til at tro, at det er heldigt, at Lærernes Stilling overfor ham styrkes. Han har nok i det at være Overlærer.

Med disse Bemærkninger af kritisk og velvillig Art skal jeg anbefale Lovforslaget paa egne Vegne til velvillig Behandling. Jeg vilde sætte Pris paa, om dette Lovforslag kunde komme igennem i en saadan Form, at det virkelig kunde være et Gennembrud for den danske Befolkning. Her er for en Gangs Skyld, som allerede fremhævet, Friskolen virkelig sat i Stand til paa afgørende Maade at sætte Spor, og netop derfor vilde det være mig kært, om dette Lovforslag kunde føres igennem. Jeg kan ikke tænke mig andet end, at hvis den højtærede Minister kunde strække sig paa Spørgsmaalet om den kirkelige Del af Tilsynet, maatte vi kunne komme til et tilfredsstillende Resultat.

Første Viceformand (J. C. Christensen): Folketingsmanden for Københavns Amts 2den Valgkreds har Ordet for en kort Bemærkning.

K. M. Klausen: Den ærede sidste Taler (Eduard Larsen) fremsatte den Paastand, at Tilsynet ikke bør være vejledende eller raadgivende. Rigtigheden af denne